

Ачкасова Світлана Анатоліївна

к. е. н.,

доцент кафедри банківської справи і фінансових послуг

Алфімова Анжеліка Сергіївна,

здобувач вищої освіти

Харківський національний економічний університет імені Семена

Кузнеця

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ БАНКІВ У СФЕРІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА FINTECH

Анотація. Зараз у світі спостерігається тенденція до все більш широкого використання сучасних інформаційних технологій в усіх сферах суспільної діяльності. Активно вони розвиваються й у фінансовій системі, зокрема, у банківському секторі, де систематичне впровадження нових продуктів є запорукою успішної реалізації бізнес-моделей та ефективного завоювання й утримання відповідних сегментів фінансового ринку. Сьогодні спостерігається високий рівень конкуренції між банками, що зумовлює значну їх зацікавленість у розробці та впровадженні ефективного механізму управління конкурентоспроможністю у сфері цифровізації та FinTech, що сприяло б як підвищенню продуктивності роботи самих банків, так і забезпечувало б зростання якості надання фінансових послуг та обслуговування клієнтів.

Ключові слова. Цифровізація, FinTech, інноваційне банківське обслуговування, цифрова конкурентоспроможність, управління конкурентоспроможністю.

Розвиток фінансових технологій призводить як до якісних змін у банківській сфері, так і сприяє генеруванню нових потоків доходів банку, підвищенню його прибутковості, скороченню операційних витрат та зміцненню конкурентних позицій банківської установи. У свою чергу, управління цифровою конкурентоспроможністю є невід'ємною частиною ефективної діяльності банку та запорукою швидкого впровадження інноваційних продуктів високої якості й отримання від них економічної віддачі. За економічною сутністю, управлінням конкурентоспроможністю банків у сфері цифровізації та FinTech називають діяльність, яка має прояв у цілеспрямованому, організуючому впливі на здатність банку забезпечувати привабливість інноваційних банківських продуктів та послуг для кінцевого споживача та випереджати конкурентів.

В Україні ринок передових фінансових послуг робить перші кроки у своєму становленні, однак, незважаючи на це, він є високосегментованим. На рис. 1, що розроблений на основі джерела [1], представлено основні сфери діяльності, в яких працюють FinTech-провайдери в нашій країні.

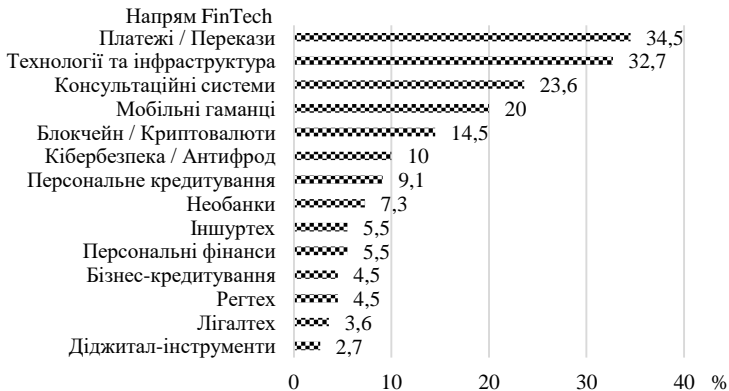

Рис. 1 Розподіл FinTech-компаній за сферами діяльності в Україні у 2019 р.

Проаналізувавши дані на рис. 1, можна зробити висновок, що головними напрямками роботи FinTech-компаній є платежі та грошові перекази, а також технології та інфраструктура – 34,5% і 32,7% відповідно. Що стосується криптовалют і технології блокчейн, то з кожним роком інтерес до цих інновацій зростає. Разом з цим, бізнес-кредитування, регтех, лігалтех та діджитал-інструменти займають незначну частку серед FinTech-провайдерів.

Отже, сьогодні платежі та грошові перекази є найбільш схильним до цифровізації видом фінансових послуг: електронні гроші та гаманці, P2P2 обмін валют, хмарні каси, смарт-термінали, краудфандинг тощо [2, с. 45].

В останній час спостерігаються зміни у стосунках FinTech-компаній із банками. Сьогодні стратегічними орієнтирами для них є не конкурентна боротьба, а застосування різних варіантів взаємовигідної співпраці. Більшість FinTech-компаній визначають партнерство з традиційними фінансовими інститутами як основну свою мету, що дозволить забезпечити швидкість, зручність та безпечність у використанні цифрових послуг [3, с. 482].

Зараз найбільший потенціал у розвитку інноваційного банківського обслуговування в Україні мають такі банки: ПриватБанк, УкрСиббанк, Universal Bank, ПУМБ, Райффайзен Банк, Альфа-Банк, Ощадбанк, Індустріалбанк тощо. Вони розробили свою платформу Інтернет-банкінгу, створили мережу мобільних додатків, які підтримуються на будь-якій операційній системі (Андроїд, Windows Phone, IOS) та впровадили унікальні FinTech-послуги, якими користується переважна більшість українців. Наприклад, ПриватБанк пропонує широкий спектр інноваційних продуктів та послуг, серед яких: система онлайн-банкінгу «Приват24», технологія PayPass, оформлення кредиту за допомогою терміналу та SMS-запиту, QR-банкінг, додаток «Розумна заправка» тощо. У вересні 2019 р. банк за підтримки компанії VISA запусив технологію біометричної оплати FacePay24 для роздрібних торгових мереж, яка сьогодні доступна у багатьох торгових точках України [4]. Також, серед прикладів успішного втілення FinTech-проектів

варто виділити технологію, що була відкрита користувачам послуг Райффайзен Банку. У травні 2019 р. він об'єднався з VISA, щоб створити чат-бот для підприємців «Консьерж-сервіс Бізнес Банкінг», основним призначенням якого є надання консультацій з юридичних і організаційних питань [5]. Не менш важливим є те, що на українському банківському ринку відбувається активне започаткування необанків та здійснюються перші кроки щодо запуску власної цифрової валюти – електронної гривні.

Нині існує велика кількість методик оцінки цифрової конкурентоспроможності банку. Серед них найбільш поширеними у світовій практиці є RATE, CAMELS, Sheshukoff Bank, метод «інформаційного спостереження», метод банківського скорингу тощо [6, с. 49]. Особливого розповсюдження набувають методики інтегральної оцінки конкурентоспроможності підприємств. Слід зазначити, що конкурентоспроможність банку у сфері цифровізації та FinTech – це інтегральна характеристика, що складається з багатьох параметрів, у тому числі і з фінансових показників. Кожна із зазначених методик має як переваги, так і недоліки, які необхідно індивідуально враховувати в кожному конкретному випадку та зважати на те, що сучасне середовище, у якому функціонують банки, швидко змінюється і прогресивно розвивається.

Аналіз стану управління конкурентоспроможністю банків України у сфері цифровізації та FinTech дозволив сформулювати такі рекомендації для забезпечення його ефективної організації: розробка відповідної нормативно-правової бази, підвищення рівня фінансової грамотності населення, формування компетентного кадрового потенціалу та збільшення асортименту інноваційних FinTech-продуктів за допомогою технологій штучного інтелекту, відкритого банкінгу і блокчейну, використовуючи зарубіжний досвід.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.
2. Безпалый Р. В. Фінтех-інновації: передумови становлення та сучасні тенденції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 2. С. 44–49.
3. Пасічник І. В., В'язовий С. М. Розвиток FinTech-індустрії в Україні та її ризики для банківської діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 4. С. 480–484.
4. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/>.
5. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк Аваль» URL: <https://www.aval.ua/>.
6. Крухмаль О. В., Барановська О. А. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту: фактори впливу та оцінка. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. С. 45–55.